

PIERSACK против БЕЛГИЈЕ**Пресуда од 1. октобра 1982. године****НЕЗВАНИЧНИ РЕЗИМЕ И ИСТОРИЈАТ ПРЕДМЕТА*****A. Основне чињенице***

Г. Christian Piersack, држављанин Белгије, рођен 1948. године, по занимању оружар, тренутно се налази на одслужењу казне у затвору Mons. Поротнички суда Brabant (Brabant Assize Court) осудио га је, 10. новембра 1978. године, на осамнаест година затвора због убиства.

Подносилац представке је након тога уложио жалбу због погрешне примјене права Касационом суду (Court of Cassation). Из његових поднесака, између осталог, произлази повреда члана 127 Закона о судовима (Judicial Code), који забрањује службенику суда који је у овом предмету био у улози јавног тужиоца (*ministère public*) да предсједава у поротничком судском поступку у том предмету. Ипак, како је истакао, предсједник поротничког суда који га је осудио, учествовао је у истрази предмета у својству вишег замјеника јавног тужиоца (*procureur du Roi*). Јавни бранилац (*avocat général*), с његове стране, тражио је да пресуда буде укинута, било на основу навода жалиоца, или на основу кршења члана 6, став 1 Конвенције, што ће разматрати Суд на сопствену иницијативу.

Касациони суд је 21. фебруара 1979. одбио жалбу. Сматрао је да из наведених чињеница не може да се претпостави да је тај службеник суда поступао у истом предмету као јавни тужилац, чак ни у облику другачијем него што је лични став или предузимање одређеног корака у поступку кривичног гоњења или истраге.

B. Поступак пред Комисијом за људска права

Предмет је потекао из жалбе коју је Комисији доставлио г. Piersack у марту 1979. године. Тврдио је да је жртва повреде члана 6 став 1 Конвенције. Истакао је да није имао расправу пред "независним и непристрасним судом установљеним законом", јер је предсједник Поротничког суда, који га је осудио, наводно поступао у ранијем стадијуму предмета у својству вишег замјеника јавног тужиоца (*procureur de Roi*).

У свом извјештају од 13. маја 1981. године, Комисија је изразила једногласно мишљење да је дошло до кршења једног од захтјева из члана 6 став 1, тј. захтјева да суд буде непристрасан.

Комисија је упутила предмет Суду 14. октобра 1981. године.

ИЗВОД ИЗ ПРЕСУДЕ

ПРАВО

I. НАВОДНА ПОВРЕДА ЧЛАНА 6 СТАВ 1

26. Према члану 6 став 1 Конвенције,

"Приликом утврђивања....основаности било какве кривичне оптужбе против њега, свако има право на...расправу...пред независним и непристрасним, законом установљеним судом...."

1. "Независан суд"

27. Сходно наводима подносиоца представке, суд који га је осудио 10. новембра 1978. године, није био "независан суд". Ова тврдња, уз коју није доставио доказе, није подобна за испитивање. Сходно Уставу (чланови 99-100) и по закону, три судије који су у саставу белгијских поротничких судова уживају широке гаранције које их штите од вањских притисака и због тога постоје одређена строга правила која уређују именовање чланова пороте (чланови 217-253 Закона о судовима).

2. "Непристрасан суд"

28. Г. Van de Walle, судија који је председавао Поротничким судом Brabant у овом предмету, је раније био виши замјеник јавног тужиоца Брисела (procureur du Roi). До његовог именовања у Апелациони суд (Court of Appeal), био је начелник одјељења Б Одјела јавног тужиоца Брисела, који је надлежан за кривична дјела против лица која су подложна или неподложна кривичном гоњењу, дакле одјељењу коме је предмет г. Piersacka упућен (в. ставове 9-12, 14 и 19 горе).

29. Због ове чињенице, подносилац представке је тврдио да у његовом предмету није радио "непристрасан суд". Сходно његовом гледишту, "онај ко поступа у предмету као јавни тужилац у периоду од годину и по дана, не може да буде без предрасуда".

Сходно наводима Владе, у релевантном периоду јавни тужилац лично, а не виши замјеник, г. Van de Walle, радио је у предметима кривичних дјела подобних за гоњење. Даље наводи да је сваки замјеник - у овом случају гђа Del Carril и потом г. De Nauw - обавјештавао тужиоца непосредно о таквим предметима, а не преко г. Van de Walle, чија је улога била првенствено административна, није била повезана са вођењем кривичног поступка и састојала се од, између осталог, израде докумената, као што су забиљешке од 13. јануара и 20. јуна 1977. године (в. ставове 9, 11 и 19 горе). У вези са забиљешком од 4. фебруара 1977. године (в. став 10 горе), истражни судија, г. Preuveneers, је написао "за г. P. Van de Walle" само зато што је знао да је гђа Del Carril била често на боловању. Даље, како је Влада навела, није било доказа који би показали да је г. Van de Walle примио ту забиљешку и у сваком случају, није он, него је гђа Del Carril, одговорила г. Preuveneersu.

30. Док непристрасност обично представља одсуство предрасуда или пристрасности, њено постојање или слично, могу према члану 6, став 1 Конвенције, да се испитају на разне начине. Може да се повуче разлика у овом контексту између субјективног приступа, који тежи да потврди лично убјеђење одређеног судије у одређеном предмету, и објективног

приступа, који одређује да ли је он понудио гаранције које су довољне да се искључи свака оправдана сумња у том смислу.

(а) У вези са првим приступом, Суд запажа да подносилац представке наводи личну непристрасност г. Van de Walle. Нема разлога за сумњу у овом погледу и заиста, лична непристрасност се претпоставља док се не докаже супротно (в. пресуду од 23. јуна 1981. године у предмету *Le Compte, Van Leuven и De Meyere*, серија А број 43, стр. 25, став 58).

Међутим, није се могуће ослонити на чисто субјективни тест. У овом подручју, чак вањски изглед ствари, може да буде од извјесне важности (в. пресуду од 17. јануара 1970. године у предмету *Delcourt*, серија А број 11, стр. 17, став 31). Како је белгијски Касациони суд сматрао у својој пресуди од 21. фебруара 1979. године (в. став 17 горе), сваки судија, за којег се из оправданих разлога вјерује да му недостаје непристрасности, мора да се повуче. Важно је повјерење које судови морају да уживају у јавности у демократском друштву.

(б) Ишло би се предалеко, у супротну крајност, када би се тврдило да бивши судски службеници у одјелу јавног тужилаштва не могу да поступају у сваком предмету који је био првобитно на испитивању у том одјелу, чак и ако никад нису сами поступали по предмету. Такво радикално рјешење, засновано на нееластичној и формалистичкој концепцији јединства и недјелјивости одјела јавног тужилаштва, би довело до практички непремостиве баријере између тог одјела и судијског положаја. То би водило несугласицама у судском систему неколико држава уговорница гдје је прелазак са једне такве службе у другу честа појава. Изнад свега, сама чињеница да је судија некада био службеник одјељења јавног тужиоца не може да се сматра разлогом за страховање да му недостаје непристрасности. У овоме, суд је сагласан са Владом.

(с) Белгијски Касациони суд, који је разматрао члан 6 став 1 на сопствену иницијативу, усвојио је у овом предмету критеријум заснован на вршењу функција, прије свега, да ли је судија претходно интервенисао у "предмету или приликом вршења... функција судског службеника у одјелу јавног тужилаштва". Одбио је жалбу због погрешне примјене права г. Piersacka, јер документи који су били достављени нису, по мишљењу суда, показали да је постојала у том смислу било каква интервенција г. Van de Wallea у својству вишег замјеника (*procureur du Roi*) јавног тужиоца Брисела, чак ни у облику другачијем него што је лични став или предузимање одређеног корака у поступку кривичног гоњења или истраге (в. став 17 горе).

(д) Чак и кад је разјашњено на наведени начин, критеријум ове врсте не испуњава у потпуности захтјеве члана 6 став 1. Да би судови могли у јавности да остваре неопходно повјерење, мора да се води рачуна о питањима унутрашње организације. Уколико појединац, након службе у одјељењу јавног тужилаштва чија је природа таква да је могао да поступа у одређеној ствари приликом вршења својих дужности, накнадно поступа у истом предмету као судија, јавност има право да страхује да он не нуди довољно гаранција непристрасности.

31. То се управо десило у овом предмету. У новембру 1978. године, г. Van de Walle је предсједавао Поротничким судом Брабант пред којег је Оптужни савјет (*Indictments Chamber*) Апелационог суда у Бриселу извело подносиоца представке ради суђења. У том својству, уживао је широка овлашћења за вријеме суђења и вијећања која су му била на располагању, као нпр. дискреционо овлашћење из члана 268 Закона о судовима и моћ одлучивања, са другим судијама, о кривњи оптуженог уколико порота простом већином одлучи да је крив (в. ставове 13-14 и 20-21 горе).

Све до новембра 1977. године, г. Van de Walle је био начелник Б одјела јавног тужилаштва Брисела, који је био надлежан за кривично гоњење г. Piersacka. По хијерархијској лествици замјеника овлашћених за предмет, гђе Del Carril и потом г. De Nauwu, био је овлашћен да прегледа све писмене поднеске упућене суду, да разговара са њима о ставу који треба да заузме у предмету као и да им даје правне савјете (в. став 19 горе). Поред тога, подаци до којих су дошли Комисија и Суд (в. ставове 9-11 горе) представљају потврду да је г. Van de Walle заиста имао одређену улогу у поступку.

Да ли је г. Piersack, како Влада наводи, био свјестан или не свих ових чињеница у релевантно вријеме, од малог је значаја. Није неопходно да се покуша да се да прецизна процијена обима улоге коју је имао г. Van de Walle даљњим испитивањем да би се утврдило, на примјер, да ли је лично примио забиљешку од 4. фебруара 1977. године и да ли је о овом предмету разговарао са гђом Del Carril и г. De Nauwu. Довољно је да се утврди да је непристрасност "суда" који је одлучивао о меритуму (у француском тексту: "bien-fondé") оптужбе, могла да буде доведена у сумњу.

32. У том погледу, Суд, стога, закључује да је повријеђен члан 6 став 1.

3. "Законом установљен суд"

33. Као прво, подносилац представке је такође тврдио да Поротнички суд Брабант није био "законом установљен суд", наводећи да је присуство г. Van de Walle у савјету, било у супротности, између осталог, са чланом 127 Закона о судовима.

Да би се ријешило ово питање, мора да се одреди да ли израз "законом установљен" покрива не само правни основ за само постојање "суда" - о чему не може да буде спора у овом предмету (члан 98 Устава Белгије) - него и састав савјета у сваком предмету. Ако је тако, да ли Европски суд може да испитује начин на који домаћи судови - као што је белгијски Касациони суд у својој пресуди од 21. фебруара 1979. године (в. став 17 горе) - тумаче и примјењују у овом погледу своје домаће право. И, коначно, да ли то право треба да буде у складу са Конвенцијом и тако са захтјевом непристрасности из члана 6 став 1 (цф., у смислу члана 55, пресуда од 24. октобра 1979. године у предмету Winterwerp, серија А број 33, стр. 19-20, ставови 45-46, и пресуда од 5. новембра 1981. године у предмету Х против Уједињеног Краљевства, серија А број 46, стр. 18-19, став 41).

У овим околностима, није неопходно да се испитује ово питање, јер се у овом предмету наводи представке, иако истакнути у различитом правном контексту, у суштини, подударају са наводима за које се у претходном ставу сматрало да су основани. Поред тога, подносилац представке није измијенио раније наводе ни у свом писменом ставу из априла 1980. године о прихватљивости нити за вријеме расправа од 10. децембра 1980. године пред Комисијом и 25. марта 1982. године пред Судом.

II. ПРИМЈЕНА ЧЛАНА 50

34. На расправама, адвокат г. Piersacka је, позивајући се на члан 50 Конвенције, изјавио да његов клијент тражи хитно пуштање на слободу, у складу са "договорима који ће се постићи" и, такође, новчану накнаду за трошкове његовог адвоката пред белгијским Касационим судом (50.000 BF) и у Strazbourgu (150.000 BF), од чега може да се одбије износ који плаћа Савјет Европе у виду правне помоћи (3.500 FF).

Заступница Владе је одговорила да, ако би Суд нашао повреду, само објављивање пресуде представља правично задовољење. Додала је да не зна садашњи став власти у погледу ранијег отпуста подносиоца представке.

35. Сходно томе, иако је покренуто према правилу 47 Правила Суда, ово питање није спремно за одлуку. Суд мора, стога, да одложи ово питање и одреди даљњи поступак, водећи рачуна о могућности споразума између одговорне Државе и подносиоца представке.

ИЗ ОВИХ РАЗЛОГА, СУД ЈЕДНОГЛАСНО

1. *Одлучује* да је повријеђен члан 6 став 1 Конвенције.
2. *Одлучује* да питање примјене члана 50 није спремно за одлуку.

Сходно томе,

- (a) одлаже доношење става о наведеном питању;
- (b) позива Комисију да у року од два мјесеца од дана доношења ове пресуде достави Суду писмено мишљење Комисије о наведеном питању и, посебно, да обавијести Суд о свакој пријатељској нагодби до које би Влада и подносилац представке могли да дођу;
- (c) одлаже даљњи поступак и преноси овлашћење председнику Савјета да га одреди уколико је потребно.

Пресуда је сачињена на енглеском и француском језику, француски текст је оригинал, у Згради људских права у Strazbourgu 1. октобра 1982. године.

Гѐрард ВИАРДА
Предсједник

Марц-Андрѐ ЕИССЕН
Регистар

КЉУЧНЕ РИЈЕЧИ:
Правично суђење /
Непристрасно судство /
Независно судство /